

Arhivi u međunarodnom kontekstu,
Prag, Češka, 29. rujna – 1. listopada 2004.

Državni središnji arhiv u Pragu slavi ove godine 50. godišnjicu svoga osnutka. Tom su prigodom Češka arhivska uprava i Državni središnji arhiv organizirali međunarodno savjetovanje pod naslovom *Arhivi u međunarodnom kontekstu* koje je održano od 29. rujna do 1. listopada 2004. u prostorima nove zgrade češkoga Državnog arhiva. Konferenciji su prisustvovali predstavnici većine europskih arhivskih službi.

Savjetovanje je bilo podijeljeno u šest tematskih blokova: *Arhivska istraživanja, Oblici i mogućnosti međunarodne suradnje, Zanimanje »arhivist«, Informacijske tehnologije u arhivu – elektronički dokumenti, Arhivi međunarodnih organizacija i Arhivi Čeha u inozemstvu.*

Konferencija je otvorena pozdravnim govorima Eve Drašarove, ravnateljice Državnoga središnjeg arhiva i Vacslava Babičke, ravnatelja Arhivske uprave Ministarstva unutarnjih poslova Češke. Skup je pozdravio i novi predsjednik Međunarodnoga arhivskog vijeća dr. Lorenz Mikoletzky.

Prvi tematski blok, *Arhivska istraživanja*, otvorio je Karel Müller, ravnatelj Područnoga arhiva u Opavi. Izlagao je o samom arhivu i 30 godina čeških istraživanja u arhivima u Poljskoj. Područni arhiv u Opavi postao je 1970. nositeljem istraživanja u arhivima u Poljskoj. Istraživanja su vršena u arhivima u Wrocławu, Katowicama, Opoli i Varšavi, a rezultati su objavljeni u 14 svezaka. Karel Waska, ravnatelj Državnoga oblasnog arhiva u Plzenu, osvrnuo se na istraživanja čeških arhivista u Bavarskom glavnom državnom arhivu u Münchenu. Djelatnici Plzenskoga arhiva nastavili su istraživanja u Bavarskom glavnom državnom arhivu 1985. godine, nadovezujući se na istraživanja koja su započeta još u drugoj polovici 19. stoljeća i prvoj polovici 20. stoljeća. Naručeno je obrađeno i u Državnom oblasnom arhivu u Plzenu pohranjeno 10 000 mikrofiševa, a inventar će biti objavljen u nekoliko faza. Rosalia Mano Tolu iz Firentinskoga državnog arhiva predstavila je 40 godina uspješne suradnje firentinskih i praških arhivista i povjesničara. Suradnja je započela 1965. kada je firentinski povjesničar Arnaldo Salvestrini u Državnom središnjem arhivu u Pragu u tzv. »Fondu Toskana« prepoznao obiteljski fond Toskanskih Habsburga. Alena Pazderova dala je pregled istraživanja koja je Državni središnji arhiv u Pragu realizirao u proteklih 50 godina. Istraživanja su provođena u arhivskim ustanovama Austrije, Francuske, Hrvatske, Italije, Njemačke, Poljske, Ruske Federacije, Slovenije, Srbije i Švedske. O češkim dokumentima, tzv. Bohemici, u Gornjoaustrijskom pokrajinskom arhivu u Linzu i Arhivu samostana Schläg govorila je Anna Kubikova, a Eric Jekabson iz Latvije govorio je o dokumentima u Državnom povijesnom arhivu Latvije iz razdoblja 1918.–1939. Amy Schmidt iz Nacionalnoga arhiva Sjedinjenih Američkih Država u Washingtonu prijavila je izlaganje o dokumentima o Čehoslovačkoj u fondovima iz II. svjetskoga rata u Washingtonskom arhivu. Ovaj je rad objavljen u zborniku radova savjetovanja, a Amy Schmidt na konferenciji je umjesto toga rada iznijela neka važna i zanimljiva zapažanja o stanju i promjenama u arhivskoj službi Sjedinjenih Američkih Država (prije svega državnoj) nakon terorističkoga napada 11. rujna 2001. godine. Dok cijeli svijet zahtijeva sve veće otvaranje arhivskih ustanova i što slobodniji pristup informacijama, u SAD-u se kao posljedica "11. rujna" događa upravo obrnuti proces. To je potaknulo A. Schmidt da pozove arhivske stručnjake da se odupru takvim dnevopolitičkim fobijama i prije svega poštuju struku. Prvi dan konferencije završio je izlaganjem Gražine Sluickaite o arhivskim fondovima o odnosima Litve i Češke 1918.–1939. godine.

U čast 50 godina Državnoga središnjeg arhiva u Pragu otvorena je nakon završetka prvoga radnog dana konferencije izložba »Da ništa i nitko ne bi bili zaboravljeni«.

Drugi dan konferencije nastavljen je tematskim blokom *Oblici i mogućnosti međunarodne suradnje*. Cloude Biedermann na primjeru svoje institucije International Tracing Service, osnovane 1943. u Londonu za potrebe civilnih žrtava II. svjetskoga rata, predstavio je forme i mogućnosti međunarodne suradnje. Jens Boel, predstavnik UNESCO-a, u izlaganju *Izazovi u doba globalizacije* osvrnuo se na prava čovjeka i pojedinca, posebice na prava na informacije. Predložio je da međunarodna arhivska tijela razmotre osnivanje tijela koje bi vršilo ulogu arhivskoga ombudsmana. Christine Martinez iz Francuske arhivske uprave nazočne je upoznala s rezultatom istraživanja o stručnom usavršavanju u Europi koje su provele dvije institucije – jedan upitnik izradio je Poljski državni arhiv za potrebe EURBICE, a drugi Europska komisija. Iako iskustva variraju od zemlje do zemlje, ciljevi i potrebe isti su. Međunarodna suradnja na polju stručnoga usavršavanja može olakšati rješavanje tih zadataka. Lajos Körmendy u svom je izlaganju obradio mogućnosti međunarodne suradnje između srednjoeuropskih arhivskih institucija. Pod pojmom srednjoeuropskoga kulturnog kruga Körmendy podrazumijeva zemlje iz sastava bivše Austro-Ugarske: Austrija, Češka, Hrvatska, Mađarska, Poljska, Slovačka i Slovenija. Mogućnosti međunarodne suradnje pokazao je na primjeru Ugovora o razmjeni mikrofilmova između Državnoga arhiva Mađarske i Slovačke. O međunarodnoj suradnji na području međunarodnih standarda govorio je Stefano Vitali, O međunarodnoj suradnji Hrvatskoga državnog arhiva Deana Kovačec, a o deset godina Colloquia Jerzy Skowronek dedicata Wladyslaw Stepniak. Ewa Rosowska iznijela je u svom izlaganju o Međunarodnoj suradnji u Europskoj uniji očekivanja Poljske kao nove članice. Ova tematska cjelina završena je zajedničkim izlaganjem Jozefa Hanusa iz Slovačkoga državnog arhiva i Michala Đuroviča iz Državnoga središnjeg arhiva u Pragu o dvadesetogodišnjem radu Komiteta za zaštitu arhivskoga gradiva u umjerenim klimatskim uvjetima Međunarodnoga arhivskog vijeća.

Treću cjelinu, *Zanimanje arhivist*, obradili su u svojim izlaganjima Peter Kartous: *Slovački arhivist u novom milenijumu*; Valerija Jusevičiute: *Zanimanje arhivist u Litvi*; Pille Noodapera: *Zanimanje arhivist u Estoniji*; Nina Županič Pušavec: *Profil arhivista i njegovo priznanje u suvremenom slovenskom društvu*; Aat in't Hout: *Arhivska praksa u Pragu i Haagu* i Maarten van Boven: *Mijenjanje uloge nizozemskoga arhivista*.

Četvrta tematska cjelina *Informacijske tehnologije u arhivu – elektronički dokumenti* bila je zastupljena s pet izlaganja. Prva tri predavanja održale su kolege iz Njemačke. O utjecaju digitalne tehnologije na stručni profil arhivista i izazovima koje to predstavlja za stručno obrazovanje govorio je Frank M. Bischoff iz Arhivschule Marburg. Nils Brübach razmatrajući prednost i buduće potencijale opisnih standarda ISAD(G) i ISAAR-CPF obradio je mogućnosti elektroničkoga pristupa arhivskim informacijama. Ravnatelj Njemačkoga saveznog arhiva Hartmut Weber u svom izlaganju je o ulozi arhiva u informacijskom društvu željnoga znanja ukazao na ulogu Interneta u suvremenoj arhivistici te na zahtjeve koji se time pred nju postavljaju. Problem dugoročne zaštite digitalnih dokumenata zanimalo je Oskara Maceka i Michala Wannera u njihovu izlaganju o strategiji za rješenje ovoga problema u češkim arhivima. Helena Sedlačkova predstavila je elektronički inventar pečatnjaka i pečatnih otisaka koji se rabi u češkim arhivima. Drugi dan konferencije završen je izlaganjem Marie Pie Rinaldi Mariani o mogućnostima suradnje u arhivistici.

Treći dan konferencije održane su dvije posljednje tematske cjeline – *Arhivi međunarodnih organizacija* i *Arhivi Čeha u inozemstvu*. Secondo Sabbioni predstavio je Arhiv Europskoga parlamenta, a Francoise Benjamin Palermi Arhiv Vijeća Europe. Pavol Šalamon govorio je o češkom i slovačkom gradivu u arhivu *Otvorenoga društva* u Budimpešti

i mogućnosti njegove uporabe. Jiří Křest'an osvrnuo se na suradnju Državnoga središnjeg arhiva u Pragu s Česima u inozemstvu, a Jiří Kraus, Vlasta Valeš i Goran Hruška predstavili su arhivsko gradivo Saveza Čeha u Švicarskoj, Austriji i Hrvatskoj. Savjetovanje je završilo obilaskom novih zgrada Državnoga središnjeg arhiva i Gradskoga arhiva Prag.

Materijali s međunarodnoga savjetovanja Arhivi u međunarodnom kontekstu objavljeni su, a zbornik radova kao i katalog izložbe »Da ništa i nitko ne bi bili zaboravljeni« predani su u Knjižnicu Hrvatskoga državnog arhiva.

Deana Kovačec